

ДУДЧЕНКО (КОВБАСЕНКО) Іван Степанович (19. 09(01. 10). 1857, pobl. м. Новомиргород Єлисаветгр. пов. Херсон. губ., нині Кіровоград. обл. — 06(19). 06. 1917, м. Чита, Росія) — мікробіолог, епідеміолог. Закін. Колегію П. Галаґана (1880), Університет св. Володимира (1885) у Києві. За студент. працю «Будова та розвиток надниркових залоз» нагородж. золотою медаллю. Після закінчення Університету змінив прізвище Ковбасенко на дівоче прізвище матері — Дудченко, тому його перші наук. праці опубл. відповідно під прізвищем Ковбасенко, від 1897 — під подвійним, після 1904 — Дудченко. Лікар. діяльність розпочав у Семирічч. обл. (нині Казахстан); від 1890 продовжив в Одес. карантині, від 1893 — у Канів. пов. Київ. губ., від 1895 — у Хабаров. військ. шпиталі (Росія). Згодом служив у військ. частинах Сибіру. 1896–97 брав участь в організації у м. Сретенськ (Росія) першої бактеріол. лаб. Під час рос.-япон. війни очолював дезінфекц. загін Червоного Хреста. 1906 перебував на стажуванні у Німеччині. 1907–08 — лікар для відряджень, інспектор у справах охорони здоров'я Київ. губерні. управи. Здійснював сан.-гіг. обстеження насел. пунктів, брав участь у ліквідації епідемій черев. тифу в Уман. і Сквир. повітах. 1909 — лікар переселен. організації Єнісей. губ. (Росія). 1910 — керівник мед.-сан. загону з ліквідації епідемії холери на буд.-ві залізниці Одеса-Бахмач; 1911 — сан. лікар Зх.-Амур. залізниці. Від 1912 очолював створену ним другу бактеріол. протичумну лаб. на Забайкаллі. Загинув під час бандит. нападу на лаб. Дав епідеміол. оцінку т. зв. блошиним пасовиськам, чим підтвердив думку про роль бліх у передачі чуми; вперше довів ідентичність чуми людини і тарбагана, що 1911 підтвердив [Д. Заболотний](#). Наукові праці Д. з епідеміології та епізоотології чуми отримали міжнар. визнання. Одним з перших обґрунтував бактеріол. природу дит. проносів. Вивчав

туберкульоз. мікроб, з'ясував роль клітин. елементів крові у боротьбі організму з туберкульоз. інфекцією та в утворенні туберкульоз. петрифікатів. Запропонував методику лікування трахоми. Удосконалював способи транспортування поранених з поля бою. Першим виявив ендемічні вогнища прокази на Забайкаллі. Перебував у Киргизстані, де в результаті вивчення нар. побуту для Київ. акушер.-гінекол. товариства розробив модель дит. колиски, що відповідала нормам гігієни. Одну з вулиць Новомиргорода названо ім'ям Д. У Читі на приміщенні протичум. станції йому відкрито мемор. дошку.

Основні праці

Тарбаганья чума на людях в Южном Забайкалье и в Северной Монголии // Вет. врач. 1910. № 5; Об «уровской» болезни // Сибир. врач. 1914. № 23; Геморрагическая септицемия у людей и ее сходство с чумой // Там само. 1915. № 15–16; К вопросу о методах изучения эпидемической чумы в Забайкальской области и в пограничных с нею частях Северной Монголии // Там само. № 17–18.

Рекомендована література

1. Казимиров В. В. По следам забытой жизни: Доктор И. С. Дудченко. Чита, 1957;
2. Доморадский И. В., Ховтый И. Ф. Иван Степанович Дудченко // Изв. Ир- кут. н.-и. противочум. ин-та. 1957. Т. 16;
3. Зеленуха С. І. Пам'яті І. С. Дудченка // МКЖ. 1958. Т. 20, вип. 4;
4. Кохан А. Иван Степанович Дудченко (1857–1917) // Сов. здравоохранение Киргизии. 1973. № 5.

[І. Г. Скрипаль](#)

Бібліографічний опис:

Дудченко (Ковбасенко) Іван Степанович / І. Г. Скрипаль // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-19442>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).